

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2015. március 5.*

„Fellebbezés — Verseny — Kartellek — A kloropréngumi piaca — A gyártó jogutódlása — A jogsértő magatartás betudhatósága — Bírságok — Visszaesés — Korlátlan felülvizsgálati jogkör”

A C-93/13. P. és C-123/13. P. sz. egyesített ügyekben,

az **Európai Bizottság** (képviselik: V. Di Bucci, G. Conte és R. Striani, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2013. február 25-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

a **Versalis SpA** (korábban: Polimeri Europa SpA, székhelye: Brindisi [Olaszország]),

az **Eni SpA** (székhelye: Róma [Olaszország])

(képviselik őket: M. Siragusa, G.M. Roberti, F. Moretti, I. Perego, F. Cannizzaro, A. Bardanzellu, D. Durante és V. Laroccia avvocati)

felperesek az elsőfokú eljárásban,

és

a **Versalis SpA** (korábban: Polimeri Europa SpA),

az **Eni SpA**

(képviselik őket: M. Siragusa, G.M. Roberti, F. Moretti, I. Perego, F. Cannizzaro, A. Bardanzellu, D. Durante és V. Laroccia avvocati)

fellebbezőknek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2013. március 12-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

* Az eljárás nyelve: olasz.

az **Európai Bizottság** (képviselek: V. Di Bucci, G. Conte és R. Striani, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök, C. Vajda, A. Rosas (előadó), Juhász E. és D. Šváby bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,

hivatalvezető: L. Carrasco Marco tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. február 27-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2014. július 17-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az Európai Bizottság a C-93/13. P. sz. ügyben, valamint a Versalis SpA (a továbbiakban: Versalis) és az Eni SpA (a továbbiakban: Eni) a C-123/13. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezéseikben az Európai Unió Törvényszéke által 2012. december 13-án hozott ítélet (Versalis és Eni kontra Bizottság ítélet, T-103/08, EU:T:2012:686, a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amelynek tárgya a Versalis és az Eni által együttesen benyújtott, az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott 2007. december 5-i C(2007) 5910 végleges határozat (COMP/38629 – „kloroprégumi”-ügy; a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítése, illetve másodlagosan az e határozatban a Versalisszal és az Enivel szemben egyetemlegesen kiszabott bírság törlése vagy összegének csökkentése iránti kérelem.
- 2 A fellebbezésében a Bizottság a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését kéri annyiban, amennyiben a Törvényszék a vitatott határozatban a Versalisszal és az Enivel szemben kiszabott bírság összegét 106 200 000 euróra csökkentette. A Versalis és az Eni fellebbezése ugyanezen ítélet hatályon kívül helyezésére irányul, amennyiben a Törvényszék a keresetüket elutasította.

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

A szóban forgó jogalanyok

- 3 Az Eni az ugyanezen név alatti csoport végső anyavállalata, amely a kloroprégumi (*chloroprene rubber*, a továbbiakban: CR) piacára 1992 végén lépett a Rhône-Poulenc csoport CR ágazatának megvásárlásával, amelynek a CR-re szakosodott társaságát Distugilnek hívták. Az 1993. május 13-tól 1997. október 31-ig terjedő időszakban az Eni-csoporton belül a CR-rel kapcsolatos tevékenységért (a továbbiakban: CR-tevékenység) felelős társaság az EniChem Elastomeri Srl (a továbbiakban: EniChem Elastomeri) volt, amely az EniChem SpA (a továbbiakban: EniChem) 100%-os irányítása alatt állt, amely pedig – részben közvetlenül, részben közvetve – az Eni irányítása alatt állt törzstőkéjének 99,93 és 99,97%-a közötti arányban. 1997. november 1-jén az EniChem Elastomeri beolvadt az EniChembe. Ez utóbbi vette át az EniChem Elastomeri korábbi tevékenységeit, amely megszűnt önálló jogalanyként létezni. 2002. január 1-jén az EniChem a CR-tevékenységét a 100%-os tulajdonában álló leányvállalatának, a Polimeri Europa SpA-nak (a továbbiakban: Polimeri Europa) engedte át. 2002.

október 21-én az Eni megszerezte a Polimeri Europa feletti közvetlen, kizárólagos irányítást. 2003. április 30-án az EniChem a cégnevét [*bizalmas*] változtatta. 2012 áprilisában a Polimeri Europa megváltoztatta a cégnevét, és azóta Versalishnak hívják.

A Bizottság előtti eljárás

- 4 2002. december 18-án a Bayer AG (a továbbiakban: Bayer) a CR piacon belüli kartell létezéséről tájékoztatta az Európai Közösségek Bizottságát, és azon kívánságának adott hangot, hogy a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló közleményben (HL 2002. C 45.; 3. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.; a továbbiakban: 2002. évi engedékenységi közlemény) meghatározott feltételek szerint együtt kíván működni a Bizottsággal. 2003. január 27-i határozatában a Bizottság feltételesen mentesítette a Bayert a bírság alól.
- 5 A Bayer információközlését követően a Bizottság 2003. március 27-én bejelentés nélküli ellenőrzést hajtott végre a Dow Deutschland Inc. helyiségeiben és 2003. július 9-én a Denka Chemicals GmbH (a továbbiakban: Denka Chemicals) épületeiben.
- 6 2003. július 15-én a Tosoh Corp. és a Tosoh Europe BV (a továbbiakban: Tosoh Europe), illetve 2003. november 21-én a DuPont Dow Elastomers LLC (a továbbiakban: DDE), a fele-fele arányban az EI DuPont de Nemours and Company (a továbbiakban: EI DuPont) és a The Dow Chemicals Company (a továbbiakban: Dow) tulajdonában lévő közös vállalkozás, a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján engedékenység iránti kérelmet nyújtott be.
- 7 2005 márciusában a Bizottság az [EK] 81. cikkben és [EK] 82. cikkben meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 18. cikke alapján megküldte az első tájékoztatáskéréseket a vitatott határozat címzett vállalkozásainak.
- 8 Az első tájékoztatáskérés kézhezvételét követően [*bizalmas*], korábban EniChem, és a Polimeri Europa, jelenleg Versalis, 2005. április 15-én engedékenység iránti kérelmet nyújtott be. [*Bizalmas*] ezen engedékenység iránti kérelem keretében 2005 májusában és 2006 novemberében további nyilatkozatokat nyújtott be a Bizottsághoz.
- 9 A Bizottság a 2007. március 7-i leveleiben tájékoztatta a Tosoh Corp.-ot, a Tosoh Europe-ot és a DDE-t azon ideiglenes következtetéséről, amely szerint az e társaságok által hozzá benyújtott bizonyítékok a 2002. évi engedékenységi közlemény 22. pontja értelmében vett hozzáadott értékkel bírnak, és hogy ennél fogva az egyébként megállapítandó bírság összegét csökkenteni szándékozik az e közlemény 23. pontja b) alpontjának első bekezdése szerinti sávok valamelyikébe eső összeggel, vagyis a Tosoh Corp. és a Tosoh Europe esetében 30–50%-kal, a DDE esetében pedig 20–30%-kal. Ugyanazon a napon megírt levelekben a [*bizalmas*], korábban EniChem, és a Polimeri Europát, jelenleg Versalis, arról tájékoztatták, hogy a kérelmeik nem felelnek meg az említett közlemény 8. pontjának a) és b) alpontjában meghatározott feltételeknek, és hogy e közlemény 15. és 17. pontja értelmében nem részesülnek a bírság alóli feltételes mentességben.
- 10 A Bizottság 2007. március 13-án közigazgatási eljárást indított, és elfogadta az EK 81. cikk és az Európai Gazdasági Térségről szóló 1992. május 2-i megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o., a továbbiakban: EGT-Megállapodás) 53. cikkének megsértésével kapcsolatos kifogásközlést, amelyet tizenkét társaságnak címeztek, köztük az Eninek, a Polimeri Európának, jelenleg Versalis, és [*bizalmas*], korábban EniChem. Válaszul a kifogásközlés valamennyi címzettje írásban közölte észrevételeit a Bizottsággal, és a 2007. június 21-én tartott szóbeli meghallgatáson élt meghallgatáshoz való jogával.

A vitatott határozat

- 11 2007. december 5-én a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot. Ezt a határozatot az Enivel 2007. december 10-én, a Polimeri Európával, jelenleg Versalis, pedig 2007. december 11-én közzétették. A 2008. június 23-i C(2008) 2974 végleges bizottsági határozattal módosított vitatott határozat összefoglalóját az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* 2008. október 3-án tették közzé (HL C 251., 11. o.). Ez utóbbi határozatot kizárólag az EI DuPont-nal, a DuPont Performance Elastomers SA-val, a DuPont Performance Elastomers LLC-vel és a Dow-val közzétették.
- 12 A vitatott határozatból kitűnik, hogy az 1993-tól 2002-ig terjedő időszakban több CR-gyártó – akik a vitatott határozat címzettjei – vett részt az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének egységes és folyamatos megsértésében, amely jogsértés kiterjedt az Európai Gazdasági Térség (EGT) területének egészére, és amely a CR-piac, a piaci részesedések és az eladási kvóták felosztására és stabilizálására, több áremelés összehangolására és végrehajtására, minimumárak meghatározására, az ügyfelek egymás közti felosztására és a verseny szempontjából érzékeny információk egymás közti cseréjére vonatkozó megállapodásokkal, illetve összehangolt magatartásokkal valósult meg. Ezek a gyártók rendszeresen, évente többször találkoztak többoldalú vagy kétoldalú találkozókön.
- 13 A C(2008) 2974 végleges határozattal módosított vitatott határozat 1–3. cikke szerint:

„1. cikk

A következő vállalkozások azzal, hogy a jelzett időszakokban egységes és folyamatos jellegű megállapodásban, illetve összehangolt magatartásokban vettek részt a [CR]-ágazatban, megsértették az [EK] 81. cikket, és 1994. január 1-jétől az EGT-Megállapodás 53. cikkét:

- a) Bayer [...]: 1993. május 13–2002. május 13.;
- b) [EI DuPont]: 1993. május 13–2002. május 13.; DuPont Performance Elastomers SA, DuPont Performance Elastomers LLC és [Dow]: 1996. április 1–2002. május 13.;
- c) Denki Kagaku Kogyo K. K. (a továbbiakban: Denki Kagaku Kogyo) és Denka Chemicals [...]: 1993. május 13–2002. május 13.;
- d) Eni [...] és Polimeri Europa [jelenleg Versalis]: 1993. május 13–2002. május 13.;
- e) Tosoh [Corp.] és Tosoh Europe [...]: 1993. május 13–2002. május 13.

2. cikk

Az 1. cikkben megállapított jogsértés miatt kiszabott bírságok a következők:

- a) Bayer [...]: 0 [euró];
- b) [EI DuPont]: 59 250 000 [euró]; [amelyből] egyetemlegesen
 - i. a DuPont Performance Elastomers SA-val: 44 250 000 [euró] és
 - ii. a DuPont Performance Elastomers LLC-vel: 44 250 000 [euró] és
 - iii. a [Dow-val]: 44 250 000 [euró];
- c) Denki Kagaku Kogyo [...] és a Denka Chemicals [...] egyetemlegesen: 47 000 000 [euró];

- d) Eni [...] és Polimeri Europa [jelenleg Versalis] egyetemlegesen: 132 160 000 [euró];
- e) Tosoh [Corp.] és Tosoh Europe [...] egyetemlegesen: 4 800 000 [euró];
- f) [Dow]: 4 425 000 [euró].

[...]

3. cikk

Az 1. cikkben felsorolt vállalkozások, amennyiben ezt még nem tették meg, kötelesek azonnal megszüntetni az 1. cikkben meghatározott jogsértéseket.

Tartózkodniuk kell az 1. cikkben leírt cselekedetek vagy magatartások megismétlésétől, továbbá az olyan cselekedetektől és magatartástól, amelyeknek azonos vagy hasonló célja vagy hatása van.”

- 14 A bírságok alapösszegének megállapítása céljából a Bizottság az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatást (HL 2006. C 210., 2. o.; a továbbiakban: 2006. évi iránymutatás) alkalmazta. Figyelembe vette a jogsértésben való részvétel utolsó teljes üzleti évében, vagyis 2001 során az EGT-n belül az egyes érintett vállalkozások CR-eladásai értékének bizonyos arányát, amelyet megszorzott a jogsértés éveinek számával.
- 15 Ezen arány megállapításához a Bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a piac felosztására és az árak rögzítésére vonatkozó horizontális megállapodások a természetüknél fogva a legsúlyosabb versenykorlátozások közé számítanak. E tekintetben a Bizottság úgy vélte továbbá, hogy a jogsértésben részt vevő vállalkozások együttes piaci részesedése az EGT-n belül elérte a 100%-ot, illetve hogy a jogsértés földrajzi kiterjedése világszintű volt, és hogy a jogsértést szisztematikusan követték el.
- 16 A Bizottság úgy határozott, hogy az egyes érintett vállalkozások eladásai értékének a kiszabandó bírság alapösszegének megállapításához figyelembe veendő aránya 21%-ot tesz ki.
- 17 Figyelembe véve, hogy az EI DuPont, a Bayer, a Denki Kagaku Kogyo, a Denka Chemicals, az Eni és a Polimeri Europa, jelenleg Versalis, valamint a Tosoh Corp. és a Tosoh Europe (a továbbiakban együtt: Tosoh) kilenc éven át, míg a DuPont Performance Elastomers SA és a DuPont Performance Elastomers LLC (a továbbiakban együtt: DPE), valamint a Dow hat év és egy hónapon át vett részt a jogsértésben, a Bizottság a 2006. évi iránymutatás 24. pontja alapján a bírságoknak az eladások értéke függvényében meghatározott alapösszegeit az Eni és a Polimeri Europa, jelenleg Versalis, az EI DuPont, a Bayer, a Denki Kagaku Kogyo, a Denka Chemicals és a Tosoh esetében 9-cel, míg a DPE és a Dow esetében 6,5-del szorozta meg.
- 18 Annak érdekében, hogy az érintett vállalkozásokat a piac felosztására vonatkozó olyan megállapodásokban vagy az árak rögzítésére vonatkozó olyan horizontális megállapodásokban való részvételtől elrettentsék, mint amelyekről a jelen ügyben szó van, és figyelembe véve különösen a jelen ítélet 15. pontjában említett tényezőket, a Bizottság a 2006. évi iránymutatás 25. pontja értelmében a bírságok alapösszegébe beépítette egy, az egyes érintett vállalkozások eladásai értékének 20%-át kitevő kiegészítő összeget.
- 19 E tényezőkre tekintettel az Enivel és a Polimeri Európával, jelenleg Versalis, szemben kiszabandó bírság alapösszegét 59 millió euróban határozták meg.
- 20 Ami a bírságok alapösszegeinek kiigazítását illeti, egyrészt súlyosító körülmények miatt az Enivel és a Versalisszal szemben kiszabandó bírság alapösszegét 60%-kal, míg a Bayerral szemben kiszabandó bírság alapösszegét 50%-kal megemelték, mivel ezek a vállalkozások visszaesőnek minősültek. A Bizottság a visszaesést mint súlyosító körülményt a Versalis és az Eni vonatkozásában azért vette

figyelembe, mivel az Anic SpA (a továbbiakban: Anic) részt vett egy, a polipropilén-ágazatban létrejött kartellben, amely jogsértést az [EK 81. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban 1986. április 23-án hozott 86/398/EGK határozat (IV/31.149 – „polipropilén”-ügy) (HL L 230., 1. o., a továbbiakban: polipropilén-határozat) állapította meg, és mivel az EniChem részt vett egy, a PVC-ágazatban létrejött kartellben, amely jogsértést az [EK 81. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban 1994. július 27-én hozott 94/599/EK határozat (IV/31.865 – „PVC”-ügy) (HL L 239., 14. o., a továbbiakban: PVC-határozat) állapította meg. A visszaesést mint súlyosító körülményt a Bayer esetében csupán a vitatott határozatnál korábbi, egyetlen jogsértés szempontjából vették figyelembe.

- 21 Másrészt a bírságok alapösszegeit egyáltalán nem csökkentették a 2006. évi iránymutatás 29. pontja szerinti enyhítő körülmények alapján, mivel a Bizottság az ennek címén előterjesztett valamennyi, csökkentésre irányuló kérelmet elutasította.
- 22 A Bizottság továbbá a vitatott határozat egyes címzett vállalkozásaira kiszabott bírság alapösszegét a bírságok kellően elrettentő hatásának biztosítása érdekében külön megnövelte, figyelembe véve – a jogsértéssel érintett árukon és szolgáltatásokon túl – ezen vállalkozások különösen jelentős forgalmát. A Polimeri Európával, jelenleg Versalis, és az Enivel szemben kiszabandó bírság alapösszegét 1,4-del szorozták, a Dow-val szemben kiszabandó bírság alapösszegét pedig 1,1-del.
- 23 Így az Enivel és a Polimeri Európával, jelenleg Versalis, szemben kiszabandó bírság alapösszege 132,16 millió euróra emelkedett.
- 24 Ami a 2002. évi engedékenységi közlemény alkalmazását illeti, a Bizottság a Bayerral szemben kiszabott bírság alapösszegét 100%-kal csökkentette, a Tosoh esetében 50%-kal, valamint az EI DuPont, a DPE és a Dow esetében pedig 25%-kal. A Bizottság a [*bizalmas*], korábban EniChem, és a Polimeri Europa, jelenleg Versalis, által ezen közlemény alapján előterjesztett, ezen összeg csökkentésére irányuló kérelmeket elutasította.
- 25 Az Enivel és Polimeri Európával, jelenleg Versalis, szemben kiszabott bírság összegét így 132,16 millió euróban állapították meg, amely összeg megfizetése tekintetében egyetemleges kötelezettség terheli őket.

A megtámadott ítélet

- 26 A Törvényszék Hivatalához 2008. február 20-án előterjesztett keresetlevelében a Polimeri Europa, jelenleg Versalis, és az Eni elsődlegesen a vitatott határozat megsemmisítését, másodlagosan pedig az e határozatban velük szemben egyetemleges kiszabott bírság törlését vagy összegének csökkentését kérte.
- 27 A Törvényszék előtt a Versalis és az Eni tizenegy jogalapra hivatkozott, amelyek közül hat a vitatott határozat megsemmisítésére irányult, és a következőkön alapult: elsősorban az EK 81. cikk megsértése és a vitatott határozatban a jogsértés Eninek való betudásával kapcsolatban az indokolási kötelezettség megsértése, másodsorban a védelemhez való jog megsértése, amennyiben a vitatott határozat ellentétben állt a [*bizalmas*], korábban EniChem, szemben folytatott eljárást lezáró levéllel, harmadsorban az EK 81. cikk megsértése és a vitatott határozatban az indokolási kötelezettség megsértése a jogsértés Polimeri Európának, jelenleg Versalis, való betudását illetően, negyedsorban a vitatott határozatban az indokolási kötelezettség megsértése, ellentmondásos indokok, hiányos vizsgálat és az EK 81. cikk megsértése a tények és bizonyítékok Bizottság általi értékelése tekintetében, különös tekintettel a [*bizalmas*], korábban EniChem, és a Polimeri Europa, jelenleg Versalis, 1993 és 2002 során megtartott találkozókon való részvételére, ötödsorban a vitatott határozatban az indokolási kötelezettség megsértése, ellentmondásos indokok, hiányos vizsgálat és az EK 81. cikk megsértése a

jogsértés egységes és folyamatos jogsértésnek való minősítése vonatkozásában, hatodsorban pedig a vitatott határozatban az indokolási kötelezettség megsértése és hiányos vizsgálat a jogsértés tartamának kiszámítását illetően.

- 28 Öt jogalap a bíróság törlésére vagy összegének csökkentésére irányult, és a következőkön alapult: elsősorban a bíróság alapösszegének hibás megállapítása, másodsorban az arányosság elvének megsértése és a vitatott határozatban az indokolási kötelezettség megsértése a bíróság alapösszegének a visszaesés címén, az enyhítő körülmények okán és az elrettentő hatás biztosítása miatt történő kiigazításait illetően, harmadsorban a forgalom 10%-os felső határának hibás megállapítása, negyedsorban a 2002. évi engedékenységi közlemény hatályán kívül folytatott együttműködés figyelembevételének elmulasztása, ötödsorban pedig a bíróság összegének ezen közlemény értelmében való csökkentésének elmulasztása.
- 29 A Törvényszék megállapította a határozat jogszerűségét, kivéve – a megtámadott ítélet 287. és 386. pontjában – a visszaesés mint súlyosító körülmény figyelembevétele és a bíróság alapösszegének az elrettentő hatás érdekében alkalmazott szorzójának mértéke vonatkozásában. Mivel megállapította, hogy a visszaesést mint súlyosító körülményt az Eni vonatkozásában nem, hanem csakis a Versalis vonatkozásában lehet figyelembe venni, a Törvényszék e körülményre tekintettel 60%-ról 50%-ra csökkentette ezen összeg növelésének százalékos mértékét. Az említett szorzót pedig 1,4-ről 1,2-re csökkentette. A Törvényszék következésképpen a Polimeri Európával, jelenleg Versalis, és az Enivel szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegét 132,16 millió euróról 106,2 millió euróra csökkentette.

A felek kérelmei

A C-93/13. P. sz. ügyben

- 30 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:
- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az a vitatott határozatban a Versalisszal és az Enivel szemben kiszabott bírság összegét 106 200 000 euróra csökkenti;
 - teljes egészében utasítsa el a Törvényszékhez benyújtott megsemmisítés iránti keresetet, és
 - kötelezze a Versalist és az Enit a két eljárással kapcsolatban felmerült költségek viselésére.
- 31 A Versalis és az Eni azt kéri, hogy a Bíróság:
- teljes egészében utasítsa el a Bizottság által benyújtott fellebbezést, és
 - kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

A C-123/13. P. sz. ügyben

- 32 A Versalis és az Eni azt kéri, hogy a Bíróság:
- egészben vagy részben helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az a közös keresetüket első fokon elutasította, és következésképpen:
 - részben vagy egészben semmisítse meg a vitatott határozatot,
 - és/vagy törölje vagy legalábbis csökkentse az e határozatban velük szemben kiszabott bírságot;

- másodlagosan, helyezze egészben vagy részben hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az elutasította az első fokon benyújtott keresetüket, és utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé, hogy a Bíróság által tett megállapítások fényében érdemben hozzon határozatot, és
 - kötelezze a Bizottságot a két eljárásban felmerült költségek, kiadások és díjak megfizetésére.
- 33 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:
- utasítsa el a fellebbezést, és
 - kötelezze a Versalist és az Enit a költségek viselésére.
- 34 A Bíróság elnöke 2014. január 21-i végzésével az eljárás írásbeli és a szóbeli szakaszának lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából elrendelte a C-93/13. P. és C-123/13. P. sz. ügyek egyesítését.

A fellebbezésekről

- 35 A jogalapok vizsgálatára a Törvényszék ítéletének megtámadott pontjai sorrendjében kerül sor.

A C-123/13. P. sz. ügyben felhozott, első fellebbezési jogalapról

A felek érvei

- 36 A Versalis és az Eni a megtámadott ítélet 53–78. pontjára vonatkozó első jogalapjában azzal érvel, hogy a Törvényszék, mivel az Eni anyavállalatnak tudta be a CR-ágazatban általa ellenőrzött társaságok által állítólagosan elkövetett jogsértést, eltért – megsértve az EK 81. cikket – a Bíróság vonatkozó ítélkezési gyakorlatától, és a meghatározó befolyás tényleges gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntése érdekében felhozott bizonyítékok értékelésekor megsértette az indokolási kötelezettségét, amely folytán a Törvényszék megsértette a jogszerűség elvét, a kartellügyekben való személyes felelősség elvét, az ártatlanság vélelmének és a védelemhez való jognak, valamint a társaságok korlátozott felelősségének alapvető elvét is.
- 37 A Versalis és az Eni a Törvényszék előtt felhozott bizonyos tényezőkre hivatkozik, és különösen arra, hogy az Eni nem vett részt a szóban forgó jogsértésben, hogy a vegyiparban, illetve konkrétan a CR-ágazatban soha nem tevékenykedett, hogy egyáltalán nem volt szó a vezető szerveinek tagjai és leányvállalatai vezető szerveinek tagjai között a tisztségek halmozásáról, hogy ez utóbbiak döntéshozatali eljárása minden egyes leányvállalat sajátja, hogy ezenkívül nincs szó az említett leányvállalatok felől az anyavállalatuk felé történő információáramlásról (*reporting lines*), és hogy az Eni egyszerűen egy holdingtársaság szokásos szerepét töltötte be a leányvállalataival szemben, amelyek a fő üzleti tevékenységi ágazatánál kisebb jelentőséggel bíró, de mindenesetre attól eltérő ágazatban tevékenykednek.
- 38 A Versalis és az Eni azt állítja, hogy az ítélet téves, mivel a Törvényszék inkoherens módon és a vonatkozó indokolást mellőzve teljes mértékben érdektelennek tartotta ezen, objektíve megalapozott tényezők összességét, amelyek a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően alkalmasak voltak annak bizonyítására, hogy az Eni ténylegesen nem gyakorolt meghatározó befolyást a leányvállalataira. Gyakorlatilag a Törvényszék ezen megállapítása a meghatározó befolyás tényleges gyakorlására vonatkozó vélelmet megdönthetetlenné teszi, figyelmen kívül hagyva az Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítéletben (C-97/08 P, EU:C:2009:536) meghatározott elveket, és megsértve a személyes felelősség elvét és a büntetések személyhez kötöttségének elvét, valamint az ártatlanság vélelmét és a védelemhez való jogot.

39 A Bizottság az Eni kontra Bizottság ítéletre (C-508/11 P, EU:C:2013:289) hivatkozva, amelyben a Bíróság ugyanezen jogalanyok hasonló jogalapjára adott választ, úgy véli, hogy az első jogalap nyilvánvalóan megalapozatlan.

A Bíróság álláspontja

40 A Versalis és az Eni első fellebbezési jogalapja arra vonatkozik, hogy az Enivel szemben alkalmazható-e az anyavállalatok által az uniós versenyszabályokat megsértő leányvállalataikra gyakorolt meghatározó befolyás vélelme. Amint arra a Bíróság a Bizottság által hivatkozott Eni kontra Bizottság ítélet (EU:C:2013:289) 46. pontjában emlékeztetett, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 81. cikk alkalmazásában az anyavállalatnak lehet betudni a leányvállalat magatartását többek között, ha a leányvállalat – jóllehet külön jogi személyiséggel rendelkezik – nem önállóan határozza meg piaci magatartását, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat ad a számára, különös tekintettel az e két jogi személy közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra. Ilyen helyzetben ugyanis, mivel az anyavállalat és leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, és így az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot, a Bizottság a bírságokat kiszabó határozatot az anyavállalatnak címezheti, anélkül hogy bizonyítania kellene az utóbbinak a jogsértésben való személyes részvételét.

41 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik továbbá, hogy abban a különös esetben, ha az anyavállalat az uniós versenyszabályokat megsértő leányvállalatában kizárólagos vagy majdnem kizárólagos tőkerészesedéssel rendelkezik, fennáll azon megdönthető vélelem, miszerint ezen anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol leányvállalatára (Eni kontra Bizottság ítélet EU:C:2013:289, 47. pont).

42 Ilyen helyzetben elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy az anyavállalat a leányvállalatában kizárólagos vagy majdnem kizárólagos tőkerészesedéssel rendelkezik, ahhoz, hogy megállapítsa az említett vélelem teljesülését. A Bizottságnak ezt követően módjában áll az anyavállalat egyetemleges felelősségét megállapítani a leányvállalatára kiszabott bírság megfizetését illetően, kivéve ha az e vélelem megdöntésére köteles anyavállalat elegendő bizonyítékot terjeszt elő annak bizonyításához, hogy a leányvállalata önálló piaci magatartást követ (lásd: Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet, EU:C:2009:536, 61. pont; Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 57. pont).

43 Ezenkívül abban a különös esetben, ha a holdingtársaság a közbenső társaságban kizárólagos vagy majdnem kizárólagos tőkerészesedéssel rendelkezik, amely közbenső társaság viszont kizárólagos vagy majdnem kizárólagos tőkerészesedéssel rendelkezik a cégcsoportjához tartozó, az uniós versenyszabályokat megsértő leányvállalatban, szintén fennáll azon megdönthető vélelem, miszerint a holdingtársaság meghatározó befolyást gyakorol a közbenső társaság magatartására, a közbenső társaság révén pedig közvetlenül az említett leányvállalat magatartására is (lásd ebben az értelemben: Eni kontra Bizottság ítélet, EU:C:2013:289, 48. és 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

44 A jelen ügyben, amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 63. pontjában megállapította, nem vitatott, hogy a szóban forgó jogsértés teljes időtartama alatt az Eni részben közvetlenül, részben közvetve a CR-tevékenységet végző csoportján belüli felelős társaságokban 99,93–100%-os tőkerészesedéssel rendelkezett, így sorban az EniChem Elastomeriben, az EniChemben és a Polimeri Európában, jelenleg Versalis. Következésképpen a jelen ítélet 41. és 43. pontjában hivatkozott vélelem alkalmazandó az Enire.

45 A Versalis és az Eni által hivatkozott tényezőket illetően meg kell állapítani, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 66–72. pontjában azokat megvizsgálta. Ezen ítélet indokolása semmilyen kételynek nem enged teret azon megfontolásokat illetően, amelyekre a Törvényszék e kérdésben a határozatát alapította, következésképpen lehetővé teszi, hogy a Bíróság elvégezze a felülvizsgálatot. Ebből

következik, hogy a megtámadott ítélet e tekintetben egyáltalán nem sérti az indokolási kötelezettséget. Ennélfogva a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot akkor, amikor a megtámadott ítélet 73. pontjában azt állapította meg, hogy a Versalis és az Eni nem tudta megdönteni azt a vélelmet, hogy az Eni meghatározó befolyást gyakorolt a leányvállalataira, így az EniChem Elastomerire, az EniChemre és a Polimeri Europára, jelenleg Versalis, mivel nem terjesztettek elő elegendő bizonyítékot annak bizonyításához, hogy e leányvállalatok önálló magatartást követtek az érintett piacon.

- 46 A Versalis és az Eni állításával ellentétben a Törvényszék ezen megállapítása a tényleges meghatározó befolyás vélelmét nem teszi megdönthetetté. Ugyanis az, hogy a valamely vélelem megdöntéséhez szükséges ellenbizonyítás nehéz, önmagában nem jelenti azt, hogy a vélelem megdönthetetlen lenne, főleg amikor azok a jogalanyok, amelyekkel szemben e vélelem felállításra kerül, vannak leginkább abban a helyzetben, hogy e bizonyítékokat saját tevékenységük keretében felkutassák (lásd: Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet, EU:C:2011:620, 70. pont).
- 47 Ennélfogva az arra alapított kifogásnak sem lehet helyt adni, hogy a Törvényszék e vélelem megdönthetetlen jellegét elismerve megsértette a személyes felelősség elvét és a büntetések személyhez kötöttségének elvét, valamint az ártatlanság vélelmének elvét és a védelemhez való jog elvét.
- 48 Következésképpen a Versalis és az Eni által felhozott első fellebbezési jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A C-123/13. P. sz. ügyben felhozott, második fellebbezési jogalapról

A felek érvei

- 49 A megtámadott ítélet 94., 95. és 97. pontjára vonatkozó, a személyes felelősség elvének megsértésére alapított, második jogalapon a Versalis és az Eni azt rója fel a Törvényszéknek, hogy azáltal, hogy a [bizalmas], korábban EniChem, által elkövetett jogsértést a Versalishoz tudta be, tévesen alkalmazta a Bíróság vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, és hogy az érveik elutasítását nem indokolta kellően.
- 50 Az ETI és társai ítéletre (C-280/06, EU:C:2007:775), valamint a ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ítéletre (C-352/09 P, EU:C:2011:191) hivatkozva a Versalis és az Eni lényegében azt állítja, hogy a Bíróság a személyes felelősség elvétől való eltérés lehetőségét csak kivételes esetekben, és olyan konkrét feltételek mellett ismerte el, amelyek a jelen ügyben nem teljesülnek. E tekintetben különösen azt jegyzi meg, hogy [bizalmas], korábban EniChem, nem szűnt meg jogilag vagy gazdaságilag létezni. Továbbá a megtámadott ítélet elégtelen indokolására hivatkoznak.
- 51 A Bizottság emlékeztet arra, hogy annak veszélye, hogy [bizalmas], korábban EniChem, egy „üres vázsa” váljon, amint azt a megtámadott ítélet 95. pontja megállapítja, olyan ténybeli elem, amelyet a Bíróság nem vizsgálhat felül. Hozzáteszi, hogy mindenesetre a Bíróság az átvevő társaság felelősségének esetét nem korlátozta azon helyzetekre, amikor az átruházó társaság teljesen megszüntette gazdasági tevékenységét. A Bíróságnak az Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, 213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6), valamint az ETI és társai ítélet (EU:C:2007:775) alapján kialakult ítélkezési gyakorlata értelmében kizárólag az ugyanazon cégcsoport részét képező átruházó társaság és átvevő társaság közötti „szerkezeti kapcsolat” fennállása a meghatározó az átvevő társaság felelőssége szempontjából.

A Bíróság álláspontja

- 52 A Versalis és az Eni által a C-123/13. P. sz. ügyben felhozott második jogalap a vállalkozások jogutódlásának kérdésére vonatkozik. Amint arra a Bíróság a Versalis kontra Bizottság ítélet (C-511/11 P, EU:C:2013:386) 51. pontjában emlékeztetett, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az

uniós versenyjog a vállalkozási tevékenységekre vonatkozik, és a vállalkozás fogalma minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyra kiterjed, függetlenül azok jogállásától és finanszírozási módjától. Ha egy ilyen jogalany sérti meg a versenyszabályokat, a személyes felelősség elve szerint neki kell felelnie ezért a jogsértésért.

- 53 A Bíróság már kimondta, hogy ha két jogalany egyazon gazdasági egységet alkot, az a tény, hogy a jogsértést elkövető jogalany továbbra is létezik, önmagában nem képezi akadályát annak, hogy azon jogalanyt szankcionálják, amelyre átruházta a gazdasági tevékenységeit. A szankció ilyen alkalmazása különösen abban az esetben fogadható el, ha ezen jogalanyok ugyanazon személy irányítása alá tartoztak, és figyelembe véve az őket gazdasági és szervezeti téren összekötő szoros kapcsolatokat, lényegében ugyanazokat a kereskedelmi irányelveket alkalmazták (lásd: ETI és társai ítélet, EU:C:2007:775, 48. és 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Versalis kontra Bizottság ítélet, EU:C:2013:386, 52. pont).
- 54 A Törvényszék a megtámadott ítélet 91. és 92. pontjában emlékeztetett a csoporton belül a CR-tevékenységért felelős egymást követő társaságok közötti kapcsolatokra, és arra, hogy az Eni anyavállalatként közvetlenül vagy közvetve mindezen társaságok törzstőkéjében több mint 99,9%-os részesedéssel rendelkezett. E tényezőkre tekintettel a megtámadott ítélet 93. pontjában helyesen állapította meg, hogy a kartellben részt vevő, átruházó társaság, vagyis az EniChem, jelenleg [*bizalmas*], és az átvevő társaság, vagyis a Polimeri Europa, jelenleg Versalis, között gazdasági folytonosság áll fenn.
- 55 Egyébiránt a Törvényszék a megtámadott ítélet 95. pontjában arra az álláspontra helyezkedett, hogy fennáll annak a veszélye, hogy az Eni-csoporton belül a CR-tevékenységet eredetileg végző társaság, a jelen esetben az EniChem, jelenleg [*bizalmas*], az említett csoport belső szerkezeti átalakításával egy „üres vázzá” válik, és hogy a kartelljog alapján vele szemben kiszabott szankció ebben az esetben semmiféle hatással nem bír. Olyan ténybeli értékelésről van szó, amelyet a Bíróság a fellebbezés keretében nem vizsgálhat felül.
- 56 E megfontolásokra tekintettel a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot akkor, amikor a megtámadott ítélet 98. pontjában kimondta, hogy a Bizottság jogosan állapíthatta meg a Polimeri Europa, jelenleg Versalis felelősségét az EniChem, jelenleg [*bizalmas*], által elkövetett valamennyi jogsértő magatartásért, annak ellenére, hogy a [*bizalmas*] még mindig létezik.
- 57 E megállapítást nem kérdőjelezheti meg azon tény, hogy a Bíróság a ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ítélet (EU:C:2011:191) 144. pontjában megállapította, hogy a jelen ítélet 53. pontjában hivatkozott eset áll fenn abban a helyzetben is, amikor a jogsértést elkövető jogalany jogilag vagy gazdaságilag megszűnt létezni, mivel fennáll a veszélye annak, hogy nem bír elrettentő hatással egy olyan vállalkozással szemben kiszabott szankció, amely már nem folytat gazdasági tevékenységet, mivel ezen ítéletből éppen nem következik az, hogy a jogsértés azon jogalanynak való betudása, amely nem a jogsértés elkövetője, kizárólag azon esetekre korlátozódna, amikor a jogsértést elkövető társasággal szembeni szankció alkalmazása nem töltené be elrettentési célját (lásd: Versalis kontra Bizottság ítélet, EU:C:2013:386, 55. pont).
- 58 Ugyanis az ETI és társai ítéletben (EU:C:2007:775), amelyre a Bíróság a ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ítélet (EU:C:2011:191) 144. pontjában kifejezetten utalt, a Bíróság megállapította, hogy a Bizottság jogosan tudhatta be az érintett jogsértést azon társaságnak, amely nem volt a jogsértő magatartások elkövetője, egy olyan helyzetben, amikor a jogsértést elkövető jogalany továbbra is létezett gazdasági szereplőként más piacokon (lásd: ETI és társai ítélet, EU:C:2007:775, 45. pont). A Bíróság ezen értékelést arra a tényre alapította, hogy az érintett társaságok a jogsértő magatartásuk idején ugyanazon közjogi szervezet tulajdonában voltak (lásd: ETI és társai ítélet, EU:C:2007:775, 50. pont; Versalis kontra Bizottság ítélet, EU:C:2013:386, 56. pont).

- 59 Meg kell továbbá állapítani, hogy az ETI és társai ítélet (EU:C:2007:775) hatálya – a Versalis és az Eni állításával ellentétben – nem korlátozódik azon esetekre, amikor az érintett jogalanyokat hatóság irányítja. Ezen ítélet 44. pontjában ugyanis a Bíróság kifejtette, hogy nem releváns az a körülmény, hogy a tevékenységátvételről nem magánszemélyek döntöttek, hanem a jogalkotó, privatizációs célból. A Bíróság tehát úgy vélte, hogy a jogsértés jogutód jogalanyak való betudhatóságát illetően legfeljebb valamely hatóság által gyakorolt közös irányítás esetén állhatott volna fenn esetleges kétely, amely kételyeket a Bíróság eloszlatta. Az ilyen betudhatósággal kapcsolatban semmilyen kétely nem állhat fenn viszont abban az esetben, ha ezen irányítást – amint a jelen ügyben is – magánjogi társaság gyakorolja (lásd: Versalis kontra Bizottság ítélet, EU:C:2013:386, 57. pont).
- 60 E megfontolásokra tekintettel a Törvényszék tehát nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor megállapította, hogy a Bizottság érvényesen tudhatta be a Versalishoz a szóban forgó összes versenyellenes magatartást.
- 61 Az indokolási kötelezettség állítólagos megsértését illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 89–98. pontjában részletesen kifejtette, mely okokból ítélte megalapozatlannak az első fokon felhozott, arra irányuló jogalapot, hogy az említett magatartások ne legyenek betudhatók a Versalishoz. Ezen ítélet indokolása tehát semmilyen kételynek nem enged teret azon megfontolásokat illetően, amelyekre a Törvényszék e kérdésben a határozatát alapította, következésképpen lehetővé teszi, hogy a Bíróság elvégezze a felülvizsgálatot. Ebből következik, hogy a megtámadott ítélet e tekintetben egyáltalán nem sérti az indokolási kötelezettséget.
- 62 Mivel a Versalis és az Eni által a második fellebbezési jogalap alátámasztására felhozott érvek egyike sem volt elfogadható, e jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A C-123/13. P. sz. ügyben felhozott, harmadik fellebbezési jogalapról

A felek érvei

- 63 A harmadik fellebbezési jogalapjában a Versalis és az Eni azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen és ellentmondásosan alkalmazta a jogsértés be nem tudhatósága érdekében a kartelltól való kifejezett elhatárolódás szükségességének az ítélkezési gyakorlatban kidolgozott elvét, és megsértette az *in dubio pro reo* elvét azáltal, hogy a megtámadott ítélet 173. pontjában azt állapította meg, hogy az EniChem, jelenleg [*bizalmas*], részt vett az 1993. június 12-én és 13-án Firenzében tartott találkozón, illetve ugyanezen ítélet 183. pontjában, hogy a 2002-ben tartott találkozók, amelyeken a Polimeri Europa, jelenleg Versalis, részt vett, versenyellenes jellegűek voltak. Ugyanígy a Törvényszék elferdítette a bizonyítékokat azáltal, hogy azt állapította meg – amit a Bizottság állít –, hogy a 2002-ben tartott két találkozó versenyellenes jellegű volt. Következésképpen, mivel arra az álláspontra helyezkedett, hogy az EniChem és a Polimeri Europa részt vett a kartellben annak teljes időtartama alatt, vagyis 1993 májusától 2002 májusáig, a Törvényszék nem csak hogy tévesen értékelt, hanem el is mulasztotta elvégezni az érdemi bírósági felülvizsgálatot.
- 64 A Bizottság azzal érvel, hogy a Versalis és az Eni érvei a tények Törvényszék általi értékelésének megkérdőjelezésére irányulnak, ezért a jogalapot elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

A Bíróság álláspontja

- 65 Meg kell állapítani, hogy az említett jogalapban a Versalis és az Eni a megállapításokat és a tények értékelését vitatja, ami – kivéve a bizonyítékok elferdítésének esetét – nem olyan jogkérdés, amelyet mint illet a Bíróság felülvizsgálhatna.

- 66 Az említett bizonyítékok elferdítésére vonatkozó kifogást illetően meg kell állapítani, hogy a Versalis és az Eni nem hivatkozott arra, hogy a Törvényszék azokat nyilvánvalóan elferdítette.
- 67 Ezért a harmadik jogalapot elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

A C-123/13. P. sz. ügyben felhozott, negyedik fellebbezési jogalapról

A felek érvei

- 68 A Versalis és az Eni a megtámadott ítélet 239. és azt követő pontjaira vonatkozó negyedik fellebbezési jogalapjában azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette az uniós jogot azért, hogy nem tárta fel a Bizottság által a bírság alapösszegének a 2006. évi iránymutatás értelmében való megállapítása során elkövetett hibákat.
- 69 Elsősorban azt kifogásolják, hogy a Törvényszék megsértette az indokolási kötelezettségét a megtámadott ítéletben, amely nem ad választ az elsőfokú eljárásban előadott kifogásokra. Egyébiránt szerintük a Törvényszék megsértette az arányosság és az egyenlő bánásmód elvét azért, hogy érdemben – az elé terjesztett tényállási elemekre tekintettel – nem vizsgálta meg, hogy a Bizottság tiszteletben tartotta-e a méltányosság, az arányosság és az egyenlő bánásmód elvét a bírság alapösszegének a jogsértés súlyára tekintettel való megállapításakor és a kiegészítő összeg megállapításakor.
- 70 Másodsorban a Versalis és az Eni azt kifogásolja, hogy a Törvényszék azért, hogy nem adott választ a tárgyaláson felhozott, a 2006. évi iránymutatás 18. pontja alkalmazásának Bizottság általi elmulasztására vonatkozó jogalapjukra, megsértette az arányosság és az egyenlő bánásmód elvét.
- 71 Harmadsorban azt kifogásolják, hogy a Törvényszék a bírság alapösszegének kiszámításakor nem vette figyelembe a jogsértés időtartamának megfelelő évek számát, amint ezen időtartam a C-123/13. P. sz. ügyben felhozott harmadik fellebbezési jogalapban hivatkozott elemekből kitűnik.
- 72 A Bizottság először is azt állítja, hogy ezen ügy negyedik fellebbezési jogalapja nem pontos, és az első fokon megfogalmazott érveket ismétli meg. Továbbá a Versalis és az Eni egyes kifogásai szerinte a tényállási elemek értékelésére vonatkoznak. Végül 2006. évi bírságkiszabási iránymutatás 18. pontjának alkalmazására vonatkozóan egyetlen konkrét jogalapot sem hoztak fel első fokon. A jogsértés időtartamát illetően a Bizottság úgy véli, hogy a Törvényszéknek semmiféle hibát nem lehet felróni.

A Bíróság álláspontja

- 73 Amint azt a főtanácsnok az indítványának 35. pontjában megjegyezte, a Versalis és az Eni első kifogása elfogadhatatlan, mivel ezzel a kifogással nem a megtámadott ítéletet vitatják, hanem az első fokon előadott érveikre utalnak vissza.
- 74 A második kifogás is elfogadhatatlan, mivel a Versalis és az Eni nem bizonyítja, hogy a Törvényszék előtt a 2006. évi iránymutatás 18. pontja alkalmazásának Bizottság általi elmulasztására vonatkozó jogalapra hivatkoztak.
- 75 A harmadik kifogást el kell utasítani, mivel azon a feltételezésen alapul, hogy a C-123/13. P. sz. ügyben felhozott második fellebbezési jogalapról a Bíróság helyt ad.
- 76 Következésképpen az említett ügyben felhozott negyedik fellebbezési jogalapot részben elfogadhatatlannak, részben pedig megalapozatlannak kell nyilvánítani.

A C-93/13. P. sz. ügyben felhozott, első fellebbezési jogalapról

A felek érvei

77 A Bizottság az első jogalapjában a megtámadott ítélet 272–275. pontját vitatja, amely a következőképpen szól:

„272 Márpedig a jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a [vitatott] határozatban az Eni visszaesésének megállapítása érdekében hivatkozott ügyekben, vagyis a polpropilén-határozat és a PVC II-határozat alapjául szolgáló ügyekben (lásd [a megtámadott ítélet] 257. pontját) (lásd a [vitatott] határozat 517. lábjegyzetét), a Bizottság nem állította és nem is bizonyította, hogy az e határozatok által érintett társaságok, vagyis az [Anic], illetve az EniChem, nem önállóan határozták meg az érintett piacon tanúsított magatartásukat a jogsértéssel érintett, megállapított időszakok során, és hogy ezáltal az Enivel, mint anyavállalatukkal gazdasági egységet, azaz az EK 81. cikk és az EK 82. cikk értelmében vett egyetlen vállalkozást alkottak. A Bizottság ugyanis a jogsértést csupán e leányvállalatok vonatkozásában állapította meg, az anyavállalatuk vonatkozásában azonban nem. Amint arra a felperesek hivatkoztak, amit a Bizottság nem vitat, az Enit nem hallgatták meg az e határozatok elfogadásához vezető közigazgatási eljárásban.

273 A védelemhez való jog tiszteletben tartásának elve azonban kizárja, hogy jogszerűnek minősüljön az olyan határozat, amelyben a Bizottság úgy szab ki versenyjogi bírságot valamely vállalkozásra, hogy e vállalkozással nem közölte előzetesen a vele szemben felhozott kifogásokat. A kifogásközlésnek szintén meg kell jelölnie, hogy a benne foglalt tényeket milyen minőségében róják fel a jogi személynek (Papierfabrik August Koehler és társai kontra Bizottság ítélet, [C-322/07 P, C-327/07 P és C-338/07 P, EU:C:2009:500], 37. és 39. pont; Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet, [EU:C:2009:536], 57. pont).

274 Ebből következően nem fogadható el, hogy a Bizottság az Eni esetében a visszaesés mint súlyosító körülmény megállapítása során úgy tekinthesse, hogy az Enit olyan korábbi jogsértésért kell felelőssé tenni, amely miatt a Bizottság e vállalkozást határozatban nem szankcionálta, és amely jogsértés megállapítása során e vállalkozás részére kifogásközlést nem címzett, aminek következtében e vállalkozás számára nem tette lehetővé, hogy előadja érveit annak vitatása érdekében, hogy a korábbi jogsértés időpontjában más vállalkozásokkal – a jelen ügyben az Anickal és az EniChemmel – esetlegesen gazdasági egységet alkotott.

275 Ebből következik, hogy a [vitatott] határozat 1. cikkében megállapított jogsértés az Eni szempontjából nem tekinthető visszaesésnek.”

78 Konkrétabban a megtámadott ítélet 273. és 274. pontját vitatva a Bizottság azt kifogásolja, hogy a Törvényszék megsértette a védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó jogelveket, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy ezek az elvek – a visszaesésnek mint súlyosító körülménynek az Eni vonatkozásában való megállapításához – azt követelik meg, hogy az Eni az első jogsértésre vonatkozó kifogásközlés és az e jogsértést megállapító határozat címzettje legyen.

79 A Bizottság szerint a védelemhez való jog biztosított, ha a Bizottság a visszaesés megállapítására vonatkozó szándékának kifejezése pillanatában biztosítja a felek számára annak bizonyításának lehetőségét, hogy a visszaesés feltételei nem teljesülnek. Megjegyzi, hogy a jelen ügyben az Eninek lehetősége volt arra, hogy a leányvállalata feletti ellenőrzés vélelmét megdöntse.

80 Az említett jogalapról konkrétabban a megtámadott ítélet 274. pontjára vonatkozó második részében a Bizottság azzal érvel, hogy a visszaesés jellemzői között nem szükségképpen szerepel a leányvállalattal szemben első pénzbeli szankció kiszabása, hanem csupán az első jogsértés megállapítása. Elegendő azt megállapítani, hogy az anyavállalat a majdnem kizárólag általa irányított leányvállalattal egy vállalkozást

képezett, amely újabb jogsértést követett el, amely miatt indokolt a visszaesésre tekintettel alkalmazott növelés. Annak értékeléséhez, hogy valamely vállalkozás levonta-e a következtetéseket a jogsértés első megállapításából, ezen gazdasági egység újabb jogsértés elkövetésére való hajlandóságát kell megvizsgálni, nem pedig külön-külön az őt alkotó társaságok hajlandóságát.

- 81 A Bizottság azzal érvel, hogy a Törvényszék indokolása azzal a veszéllyel járhat, hogy a Bizottság elrettentő fellépését befolyásolja, aki így köteles lenne a kifogásközlést szisztematikusan az első jogsértésben érintett vállalkozást alkotó valamennyi társasághoz címezni, függetlenül attól, hogy adott esetben velük szemben kell-e kiszabni bírságot. Egyébiránt nem fogadható el, hogy a visszaesés mint súlyosító körülmény csupán az e társaságokból felépülő csoport szervezeti felépítése miatt ne legyen alkalmazható az ilyen vállalkozáshoz tartozó társaságokra.
- 82 A Versalis és az Eni azt állítja, hogy a Bizottság első fellebbezési jogalapját el kell utasítani. Azzal érvelnek, hogy az Enit nem hallgatták meg, és nem is vett részt a polipropilén-határozat és a PVC II határozat alapjául szolgáló eljárásokban, és úgy véli, hogy nem helyes az az állítás, hogy az Eni a vitatott határozatot megelőző eljárásban az Eni által az Anicra és az EniChemre, jelenleg [*bizalmas*], gyakorolt meghatározó befolyás vélelmének megdöntésére alkalmas bizonyítékokat szolgáltatott a polipropilén-határozat és a PVC II-határozat alapjául szolgáló, már régen befejezett eljárások időszakára vonatkozóan.
- 83 Ezenkívül az, hogy a Bizottság az Enit nem vonta be az említett eljárásokba, azt jelenti, hogy a Bizottság szerint e tekintetben irreleváns az a körülmény, hogy valamely anyavállalat 100%-os tulajdonában áll a jogsértésben érintett leányvállalat tőkéje. A Versalis és az Eni emlékeztet arra, hogy tehát az, hogy az anyavállalat kizárólagos tulajdonában áll a leányvállalat tőkéje, nem volt elegendő az anyavállalat által gyakorolt meghatározó befolyás megállapításához, és hogy a Bizottságnak azt kellett volna bizonyítania, hogy az Eni ténylegesen ilyen befolyást gyakorolt az Anicra és az EniChemre.
- 84 A Versalis és az Eni továbbá azzal érvel, hogy jelenleg az Eni egy teljesen más társaság, mint amilyen a polipropilén-határozat és a PVC II-határozat idején volt, vagyis az olasz kormány által ellenőrzött és irányított közjogi intézmény, amely az olasz állam számára lehetővé teszi a nemzeti érdekességének tekintett egyes ágazatokban való részesedéseinek kezelését.
- 85 A Bizottság első fellebbezési jogalapjának második részét illetően a Versalis és az Eni azzal érvel, hogy a Bizottság a megtámadott ítélet 274. pontját tévesen értelmezi. Szerintük a Törvényszék nem a bírság formáját öltő szankcióra hivatkozik, hanem inkább a polipropilén-határozat és a PVC II-határozat keretében az Eni felelősségének hiányára, mivel ez utóbbi nem szerepelt a szankcionált vállalkozások között.

A Bíróság álláspontja

- 86 A Bizottság első fellebbezési jogalapja a visszaesésre mint súlyosító körülményre vonatkozik, amelyet az Eni esetében azért állapítottak meg, mert az Anicot és az EniChemet kartellben való részvételük miatt a polipropilén-határozatban, illetve a PVC II-határozatban elmarasztalták.
- 87 Amint az a 2006. évi iránymutatás 28. pontjából és a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, a visszaesést mint súlyosító körülményt az jellemzi, hogy egy vállalkozás ugyanolyan vagy hasonló jogsértést folytat vagy ismét meg azután, hogy a Bizottság vagy valamely nemzeti versenyhatóság megállapította, hogy e vállalkozás megsértette az EK 81. cikk vagy az EK 82. cikk rendelkezéseit (lásd ebben az értelemben: *Groupe Danone kontra Bizottság ítélet, C-3/06 P, EU:C:2007:88, 40. és 41. pont*).

- 88 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az uniós versenyjog a vállalkozási tevékenységekre vonatkozik, és a vállalkozás fogalma minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyra kiterjed, függetlenül azok jogállásától és finanszírozási módjától (lásd: Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet, EU:C:2009:536, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 89 Ha egy ilyen gazdasági egység megsérti a versenyszabályokat, a személyes felelősség elve szerint neki kell felelnie ezért a jogsértésért. Ennélfogva az uniós versenyjog megsértését egyértelműen azon jogi személynek kell betudni, amellyel szemben később bírság szabható ki, és a kifogásközlést ez utóbbinak kell címezni (lásd ebben az értelemben: Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet, EU:C:2009:536, 56. és 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 90 Ami valamely leányvállalat magatartását illeti, a jelen ítélet 40. pontjában hivatkozott állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 81. cikk alkalmazásakor ez a magatartás betudható az anyavállalatnak, ha az anyavállalat és leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, és e cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot.
- 91 Így annak megállapításához, hogy fennáll-e a visszaesés mint súlyosító körülmény az anyavállalat vonatkozásában, nem szükséges, hogy ez utóbbit – kifogásközlés és határozat – alapjául szolgáló korábbi eljárás alá vonták. Ehhez különösen az szükséges, hogy valamely olyan leányvállalat magatartása egy első jogsértés korábbi megállapításához vezessen, amellyel a második jogsértésben érintett anyavállalat már az első jogsértés idején is az EK 81. cikk értelmében vett egyetlen vállalkozást alkotott.
- 92 Veszélybe kerülne a versenyszabályokkal ellentétes magatartások elrettentő szankciókkal történő megtorlására, illetve azok megismétlésének megelőzésére vonatkozó célkitűzés (lásd: ETI és társai ítélet, EU:C:2007:775, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), ha az első jogsértésben érintett leányvállalatot felölelő valamely vállalkozásnak lehetősége lenne arra, hogy a jogi formájának olyan újabb leányvállalatok létrehozásával történő megváltoztatásával, amelyeket az első jogsértés miatt nem lehet felelősségre vonni, de amelyek az újabb jogsértés elkövetésében részt vettek, lehetetlenné vagy különösen nehézvé tegye a visszaesés szankcionálását, tehát elkerülje azt.
- 93 Kétségtől, amint azt a Törvényszék a megtámadott ítéletben megállapította, tiszteletben kell tartani azon jogi személy védelemhez való jogát, amelynek a visszaesést a terhére róják. Ennek tiszteletben tartása azonban nem követeli meg, ellentétben azzal, ahogyan azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 274. pontjában tévesen megjegyezte, hogy e jogi személynek az első jogsértés miatt indított eljárás keretében lehetősége volt arra, hogy vitassa, hogy az eljárás alá vont más jogi személyekkel egy gazdasági egységet képezett. Csupán azt kell biztosítani, hogy az említett jogi személy védekezessen, amikor a visszaesést a terhére róják.
- 94 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása minden olyan eljárásban, amely szankció, különösen bírság vagy kényszerítő bírság kiszabásához vezethet, az uniós jog alapelvét képezi, amelyet még a közigazgatási eljárás során is teljes mértékben biztosítani kell (Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ítélet; 85/76, EU:C:1979:36, 9. pont; ARBED kontra Bizottság ítélet, C-176/99 P, EU:C:2003:524, 19. pont; Papierfabrik August Koehler és társai kontra Bizottság ítélet, EU:C:2009:500, 34. pont).
- 95 A versenyszabályok megsértése miatt indított eljárásban a kifogásközlés képezi az e tekintetben lényeges eljárási biztosítékot (lásd ebben az értelemben: Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság ítélet, 100/80–103/80, EU:C:1983:158, 10. pont; Papierfabrik August Koehler és társai kontra Bizottság ítélet, EU:C:2009:500, 35. pont).
- 96 Amennyiben a Bizottság egy jogi személynek kíván betudni valamely versenyjogi jogsértést, és vele szemben visszaesésre kíván hivatkozni, a kifogásközlésnek tartalmaznia kell minden olyan tényezőt, amely lehetővé teszi e jogi személy számára a védekezést. Pontosabban, ha ez a jogi személy egy

anyavállalat, amellyel szemben a visszaesésre mint súlyosító körülményre hivatkoznak valamely leányvállalatának a Bizottság által megállapított versenyellenes magatartása címén, de amely leányvállalat vonatkozásában ezen anyavállalat – e kifogásközlést megelőzően – nem volt az első jogsértést megállapító határozat címzettje, az utóbbihoz címzett kifogásközlésnek tartalmaznia kell az azt igazoló tényezőket, hogy a visszaesés feltételei teljesülnek, és különösen az azt bizonyító tényezőket, hogy az említett jogi személy az első jogsértés idején egyetlen vállalkozást alkotott azzal a társasággal, amellyel szemben az első jogsértést megállapították. E tekintetben a Bizottság feladata annak bizonyítása, hogy a második jogsértésben érintett jogi személy már az első jogsértés idején meghatározó befolyást gyakorolt az első jogsértésben érintett leányvállalatra.

- 97 Az Eni érvelésével ellentétben a versenyszabályok első megsértése és második megsértése között eltelt időszak főszabály szerint nem akadályozza annak, hogy az első jogsértésért eljárás alá nem vont jogi személlyel szemben a visszaesésre mint súlyosító körülményre lehessen hivatkozni. Mindazonáltal a Bizottságnak figyelembe kell vennie a vállalkozásnak a versenyszabályok megsértésére való hajlamának értékelésekor a két jogsértés között eltelt időt (lásd ebben az értelemben: Lafarge kontra Bizottság ítélet, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 70. pont). Ezenfelül, amikor az Európai Unió bírósága a védelemhez való jog elvének tiszteletben tartását ellenőrzi, tekintettel kell lennie az adott ügy valamennyi körülményére, különösen az első jogsértés óta eltelt idő miatti esetleges bizonyítási nehézségekre vagy a vállalkozás szerkezeti átalakulására, illetve a versenyjog terén alkalmazandó jogszabályok alakulására.
- 98 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság feladata annak bizonyítása – mind a kifogásközlésben, mind pedig a határozatban –, hogy a visszaesés feltételei teljesülnek. Így, amennyiben a Bizottság az uniós versenyszabályok megsértése miatt valamely társasággal szemben bírságot szab ki, és a bírság kiszámításakor szorzótényezőt alkalmaz azon tény figyelembevételében, hogy ugyanezen társaság korábban már részt vett a versenyszabályok megsértésében, az említett bírságot kiszabó határozatban köteles olyan magyarázatot adni, amely lehetővé teszi az uniós bíróságok, valamint e társaság számára, hogy megtudhassa, milyen minőségben és milyen mértékben vett részt e társaság a korábbi jogsértésben. Különösen, ha a Bizottság úgy véli, hogy az említett társaság a korábbi jogsértésről szóló határozat címzett vállalkozásának részét képezte, a Bizottságnak jogilag megkövetelt módon kell megindokolnia ezen állítását (Eni kontra Bizottság ítélet, EU:C:2013:289, 129. pont; Versalis kontra Bizottság ítélet, EU:C:2013:386, 142. pont).
- 99 Az Eni terhére rótt visszaesést mint súlyosító körülményt illetően elegendő azt megállapítani, anélkül hogy a kifogásközlést meg kellene vizsgálni, hogy egyedül a vitatott határozat (540) preambulumbekzdése tartalmazza annak említését, hogy az EniChem már összejátszásra irányuló tevékenységekre vonatkozó korábbi határozatok címzettje volt, és utal arra a lábjegyzetre, amely a polipropilén-határozatot idézi, „amelyben a [Bizottság] megállapította, hogy az [Anic], az ENI-csoport leányvállalata részt vett a kartellben”, valamint amely a PVC II-határozatot idézi, „amelyben a [Bizottság] megállapította, hogy az [EniChem] részt vett a kartellben”. Az említett preambulumbekzdés egyébiránt megemlíti – minden további magyarázat nélkül –, hogy az Eni visszaeső.
- 100 Márpedig, mivel a polipropilén-határozatot többek között az Anicnak, a PVC II-határozatot pedig többek között az EniChemnek címezték, meg kell állapítani, hogy a vitatott határozatban adott és a jelen ítélet előző pontjában említett információk egyáltalán nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy az Eni, amely sem a polipropilén-határozat, sem pedig a PVC II-határozat címzettjei között nem szerepel, az e határozatokban megállapított jogsértésekben milyen minőségben és milyen mértékben vett részt.
- 101 Mivel a vitatott határozat nyilvánvalóan nem tartalmaz semmiféle olyan indokolást, amely az Eni számára lehetővé tenné a védekezést, az uniós bíróság számára pedig a felülvizsgálat elvégzését, az Eni tekintetében a visszaesést mint súlyosító körülményt el kell utasítani.

- 102 E megfontolások összességéből az következik, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot akkor, amikor a megtámadott ítélet 274. pontjában megállapította a visszaesés feltételeinek fennállását. Mivel azonban a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 275. pontjában foglalt, az Eni tekintetében a visszaesést mint súlyosító körülményt elutasító döntése egyéb jogi indokok miatt megalapozottnak bizonyul, ez a hiba nem eredményezheti e határozat, sem pedig a Törvényszék által a bírság összegét érintően levont következtetések hatályon kívül helyezését, hanem az indokolást meg kell változtatni (lásd ebben az értelemben: FIAMM és társai kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-120/06 P és C-121/06 P, EU:C:2008:476, 187. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 103 Ennélfogva a C-93/13. P. sz. ügyben felhozott első fellebbezési jogalapot el kell utasítani.

A C-123/13. P. sz. ügyben felhozott, ötödik fellebbezési jogalapról

A felek érvei

- 104 Az ötödik fellebbezési jogalapban a Versalis és az Eni azzal érvel, hogy a Törvényszék megsértette a visszaesésre vonatkozó uniós jogi szabályokat, amennyiben a megtámadott ítélet 278–280. pontjában megerősítette, hogy a visszaesés mint súlyosító körülmény alkalmazandó a Versalisszal szemben, amit a Polimeri Európáról a PVC II-határozatban megállapított jogsértésben részt vevő EniChemre, jelenleg [*bizalmas*], történő gazdasági jogutódlás indokol. Ezenkívül azzal érvelnek, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben a megtámadott ítélet 276. pontjában fenntartotta az Eninek a bírság – beleértve a bírságnak a visszaeséshez mint súlyosító körülményhez kapcsolódó részét is – megfizetéséért való egyetemleges felelősségét.
- 105 Elsősorban az indokolás elégtelenségére hivatkoznak a különböző jogsértésekért felelős vállalkozások közötti kapcsolatokra vonatkozóan. Másodsorban vitatják a gazdasági jogutódlás kritériumának alkalmazását. Harmadsorban azzal érvelnek, hogy a Törvényszék túllépte hatáskörének határait, amikor a visszaesés mint súlyosító körülmény alkalmazhatóságát a Bizottságtól eltérő indokolás alapján erősítette meg. Negyedsorban a megtámadott ítélet 367. pontjában említett Bayer helyzetére hivatkozva azt állítják, hogy a Törvényszék megsértette az egyenlő bánásmód elvét, amikor a bírságnak a visszaesés mint súlyosító körülmény címén való növelése csökkentésének arányát csupán 10%-ban állapította meg. Ötödsorban a Versalis és az Eni úgy véli, hogy azt illetően, hogy e növelés megfizetésére az Eni egyetemlegesen köteles, a Törvényszék megsértette az indokolási kötelezettségét, és nem vette figyelembe a Bíróságnak az Arkema kontra Bizottság ítélet (C-520/09 P, EU:C:2011:619) alapján kialakult ítélkezési gyakorlatát, amely elismeri, hogy egy anyavállalat, amely a versenyszabályok megsértéséért felelős leányvállalattal egyetlen vállalkozást képez, nem felel egyetemlegesen a bírságnak a leányvállalat visszaesésének megfelelő részéért, amennyiben ez az anyavállalat nem képezett gazdasági egységet ezzel a leányvállalattal az első jogsértés elkövetésekor.
- 106 A Bizottság azt állítja, hogy ezek a kifogások megalapozatlanok.

A Bíróság álláspontja

- 107 Ez a jogalap az EniChem PVC II-határozatban való elmarasztalása miatt a visszaesésnek mint súlyosító körülménynek a Versalisszal szembeni alkalmazására vonatkozik. A felperesek első fokon előterjesztett harmadik jogalapjának vizsgálata keretében, amelyre a Törvényszék a megtámadott ítélet 278. pontjában utal, a Törvényszék részletesen leírta a különböző jogi személyek közötti kapcsolatot, amelyeknek a jogsértések betudhatók. Egyébiránt a Versalis és az Eni által a C-123/13. P. sz. ügyben felhozott második fellebbezési jogalap vizsgálatából kitűnik, hogy az EniChem, jelenleg [*bizalmas*], és a Polimeri Europa, jelenleg Versalis, közötti gazdasági folytonosság ténylegesen megállapítható volt.

Ezenkívül a Törvényszék nem lépte túl a hatáskörét, hanem a vitatott határozat tényezőire támaszkodott annak megállapításakor, hogy a visszaesés feltételei teljesülnek. Az első három kifogás ezért megalapozatlan.

- 108 Mivel a visszaesést a Versalis, korábban Polimeri Europa, vonatkozásában a vitatott határozatot megelőző egyetlen jogsértés alapján állapították meg, a Törvényszék helyesen mondta ki a megtámadott ítélet 367. pontjában, hogy a Versalis és az Eni helyzete hasonló a Bayeréhez, amely tekintetében szintén egyetlen jogsértés alapján állapították meg a visszaesést. A negyedik jogalap ennél fogva nem megalapozott.
- 109 Az ötödik kifogás, amely a jogsértésben érintett leányvállalatokra az anyavállalt által gyakorolt befolyás vélelmének az Enivel szembeni alkalmazásának megkérdőjelezésére irányul, a Versalis és az Eni első fellebbezési jogalapjához kapcsolódik. Márpedig a jelen ítélet 40–45. pontjából kitűnik, hogy ezt a jogalapot a Bíróság elutasította. Az Arkema kontra Bizottság ítéletet (EU:C:2011:619) illetően elegendő azt megállapítani, hogy a Versalis és az Eni érve ezen ítélet téves értelmezéséből ered, amely ítéletben Bíróság csupán a bírság kiszámítását vizsgálta felül a Bizottság által kiválasztott lehetőségek alapján, a visszaesés feltételeiről azonban nem foglalt állást.
- 110 E tényezőkből az következik, hogy a Versalis és az Eni ötödik fellebbezési jogalapját mint megalapozatlant el kell utasítani.

A C-93/13. P. sz. ügyben felhozott, második fellebbezési jogalapról

A felek érvei

- 111 A Bizottság a második fellebbezési jogalapjában, amely a megtámadott ítélet 316. és azt követő pontjaira vonatkozik, vitatja a Versalisszal és az Enivel szemben kiszabott bírság összegének meghatározásához alkalmazott, a kellően elrettentő hatást biztosítandó szorzótényező és a vitatott határozatban a Dow-val szemben alkalmazott szorzótényező összehasonlítását, valamint a Versalisszal és az Enivel szemben alkalmazott szorzótényező azzal indokolt csökkentését, hogy megsértették az egyenlő bánásmód elvét.
- 112 Azzal érvel, hogy a Törvényszék túllépte a hatáskörének korlátait, és megsértette a rendelkezési elvet, az Európai Unió Bírósága alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 21. cikkét, valamint a Törvényszék eljárási szabályzata 44. cikkének 1. §-át és 48. cikkének 2. §-át, mivel a bírság kiszámítása során az elrettentő hatás érdekében alkalmazott szorzótényezőt illetően az egyenlő bánásmód elvének állítólagos megsértésére vonatkozó olyan jogkérdést vizsgált meg, amelyet a Versalis és az Eni nem terjesztett elő a keresetlevélben.
- 113 A Bizottság megjegyzi, hogy ebben a keresetlevélben a Versalis és az Eni arra kérte a Törvényszéket, hogy állapítsa meg e szorzótényező alkalmazásának jogellenességét azon az alapon, hogy a nagysága miatt ennek alkalmazása sérti az arányosság elvét. Másodlagosan a Versalis és az Eni e szorzótényező csökkentését kérte. Csupán a Törvényszék előtti tárgyaláson hivatkoztak az egyenlő bánásmód elvének megsértésére. Szerinte a Törvényszék megsértette a fent említett rendelkezéseket, és konkrétan a rendelkezési elvet azáltal, hogy e jogalapot hivatalból vizsgálta.
- 114 A Versalis és az Eni vitatja a Bizottság második fellebbezési jogalapját. Azzal érvelnek, hogy az érintett különböző vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságok kiszámítása során az elrettentő hatás érdekében alkalmazott szorzótényezők közötti különbségre az arányosság elvének megsértésére alapított jogalapjuk alátámasztása érdekében hivatkoztak. Szerintük az egyenlő bánásmód elve az arányosság elvéhez kapcsolódik. A Törvényszék tehát nem alkalmazott hivatalból új jogalapot. A Bizottság egyébként az említett tárgyaláson nem emelt panaszt azzal kapcsolatban, hogy a Versalis és az Eni új jogalapra hivatkozott.

- 115 A Versalis és az Eni emlékeztet továbbá a Bíróságnak a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörére vonatkozó ítélezési gyakorlatára.

A Bíróság álláspontja

- 116 Amint azt a főtanácsnok az indítványának 101. pontjában megjegyezte, a Versalis és az Eni több alkalommal, többek között az első fokon előterjesztett keresetlevelükben kifogásolta, hogy a Bizottság magasabb elrettentési szorzótényezőt alkalmazott, mint a többi vállalkozással szemben. Ezzel a kifogással a Versalis és az Eni lényegében az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított jogalapra hivatkozik, amit tehát a felek megvitattak. Ennélfogva a Törvényszék erről a jogalapról nem hivatalból foglalt állást.

- 117 A Bizottság második fellebbezési jogalapját ennélfogva el kell utasítani.

A C-93/13. P. sz. ügyben felhozott, harmadik fellebbezési jogalapról

A felek érvei

- 118 A Bizottság a megtámadott ítélet 323–325. pontjára vonatkozó harmadik fellebbezési jogalapjában azzal érvel, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a bírság elrettentő hatása érdekében alkalmazott szorzótényező vonatkozásában az egyenlő bánásmód elvének értelmezését és alkalmazását illetően. A Törvényszék a megtámadott ítéletben megsértette az indokolási kötelezettségét is. Így különösen a Törvényszék figyelmen kívül hagyta a Bizottságnak a bírságok összegének a releváns körülmények alapján való meghatározása tekintetében fennálló mérlegelési jogkörét, és arra kötelezi a Bizottságot, hogy pusztán matematikai számítások alapján állapítsa meg a Versalis és az Eni bírságaira alkalmazandó szorzótényezőt. Ezenkívül a Törvényszék tévesen azt követelte meg, hogy a bírság elrettentő hatása érdekében történő emelés arányban álljon az egyes érintett vállalkozások forgalmával, és nem pedig azt, hogy a szorzótényezők vagy a szorzótényezők alkalmazásával kiszámított bírságok álljanak arányban e vállalkozások forgalmával.
- 119 A Versalis és az Eni azzal érvel, hogy a Bizottság a harmadik fellebbezési jogalapjának leple alatt azt kéri a Bíróságtól, hogy újból értékelje az elrettentés érdekében alkalmazott szorzótényezőt. Ennélfogva ez a jogalap szerinte elfogadhatatlan. Az említett jogalap mindenesetre megalapozatlan. A Törvényszék ugyanis korlátlan felügyeleti jogkörében járt el, és a Bizottság nem bizonyította, hogy a Törvényszék által javasolt módszer kevésbé elrettentő hatású, mint a Bizottság által javasolt módszer, amely aránytalan eredményekhez vezethet.

A Bíróság álláspontja

- 120 Amint a főtanácsnok az indítványának 105. pontjában megjegyezte, a Bizottság harmadik fellebbezési jogalapja nem az egyazon kartell különböző résztvevői közötti egyenlő bánásmód elve tiszteletben tartásának szükségességére vonatkozik, hanem a kiszabott bírságok arányosságának vizsgálatához figyelembe veendő tényezőkre. E tekintetben a Törvényszék a vitatott határozatban szereplő tényezőkre támaszkodott, részletesen indokolta a döntését, és nem alkalmazta tévesen a jogot akkor, amikor a megtámadott ítélet 325. pontjában azt állapította meg, hogy az 1,4-es szorzótényező megválasztása az Eni és a Dow forgalma közötti különbségre tekintettel nem megfelelő.
- 121 Az említett jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A C-123/13. P. sz. ügyben felhozott, hatodik fellebbezési jogalapról

A felek érvei

- 122 A Versalis és az Eni a hatodik fellebbezési jogalapjában azzal érvel, hogy a Törvényszék nyilvánvalóan tévesen alkalmazta az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdését, amikor a bíróság maximális összegét másképp, és nem kizárólag a [*bizalmas*], korábban EniChem, forgalma alapján határozta meg.
- 123 A Bizottság úgy véli, hogy ez a jogalap átfedi a Versalis és az Eni első és második fellebbezési jogalapját.

A Bíróság álláspontja

- 124 Az említett jogalap azon a feltételezésen alapul, hogy az említett első és második fellebbezési jogalapnak helyt kell adni. Mivel e két utóbbi jogalapot a Bíróság elutasította, nem kell a Versalis és az Eni hatodik fellebbezési jogalapjára válaszolni.

A C-123/13. P. sz. ügyben felhozott, hetedik fellebbezési jogalapról

A felek érvei

- 125 A Versalis és az Eni a hetedik fellebbezési jogalapjában vitatja az elsőfokú kereset arra alapított tizedik jogalapjának Törvényszék általi elutasítását, hogy a Bizottság nem vette figyelembe a [*bizalmas*] és a Versalis által a 2002. évi engedékenységi közlemény hatályán kívül folytatott együttműködést, valamint vitatja e keresetnek a bíróság összegének a 2002. évi engedékenységi közlemény értelmében való csökkentésének elmulasztására alapított tizenegyedik jogalapjának Törvényszék általi elutasítását. Azzal érvelnek, hogy a Törvényszék nem végezte el a rá nézve kötelező bírói felülvizsgálatot, és hogy mindenesetre mérlegelési hibát követett el, és megsértette az indokolási kötelezettségét azáltal, hogy megállapította, hogy a Bizottság ezen együttműködés mérlegelésekor nem sértette meg a méltányosság, az egyenlő bánásmód és a bizalomvédelem elvét.
- 126 A Versalis és az Eni azt rója fel a Törvényszéknek, hogy a megtámadott ítélet 355. pontjában a Bizottságot a bíróság kiszámításának módszerére vonatkozóan megillető mérlegelési mozgástérre hivatkozva átvette a Bizottságnak a Versalis és az Eni által az említett együttműködés keretében szolgáltatott bizonyítékokkal kapcsolatos értékelését. A Törvényszéknek arra tekintettel kellett volna elvégeznie a felülvizsgálatot, hogy a Bizottság a 2002. évi engedékenységi közleményt más ügyekben milyen módon alkalmazta. Egyébiránt nem vette figyelembe, hogy a Versalis és az Eni későn értesült a vizsgálatról, holott ez hatással volt azon információk hozzáadott értékére, amelyeket a Versalis és az Eni szolgáltatni tudott. Ez utóbbiak azt kifogásolják továbbá, hogy a Bizottság a helyszíni vizsgálatot nem végezte el hamarabb.
- 127 A Törvényszék akkor is tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem állapította meg, hogy a Bizottság megsértette a bizalomvédelem elvét, jöllehet a Versalis és az Eni által szolgáltatott információk a Bizottság más határozatainak alapjául szolgáló ügyekben szolgáltatott információkhoz képest jelentős hozzáadott értékkel bírtak, és mivel a Versalis és az Eni jogosan gondolhatta, hogy a teljes, lojális és folyamatos együttműködésük kellő elismerést érdemel. Vitatják a megtámadott ítélet 358. pontját mint megalapozatlant.
- 128 Hasonlóképpen a Versalist és az Enit hátrányosan megkülönböztették a bíróság csökkentését kérő többi vállalkozáshoz képest, amelyek nyilatkozatai következetlenek, pontatlanok és megbízhatatlanok voltak.

129 A Bizottság azt állítja, hogy a Versalis és az Eni által felhozott hetedik fellebbezési jogalap elfogadhatatlan, mivel csupán a Törvényszék előtt előadott érvek megismétléséről van szó, és a [bizalmas], korábban EniChem, által a Bizottságnak szolgáltatott információk újbóli értékelését kívánja elérni.

A Bíróság álláspontja

130 A Versalis és az Eni a hetedik fellebbezési jogalapjában lényegében az elsőfokú keresetlevelük tizenegyedik jogalapjára a Törvényszék által adott választ vitatja. A Törvényszék, miután a megtámadott ítélet 354. pontjában emlékeztetett a „hozzáadott értéknek” a 2002. évi engedékenységi közlemény értelmében vett fogalmára, megvizsgálta a Versalis és az Eni által szolgáltatott bizonyítékokat annak érdekében, hogy meggyőződjön arról, hogy jelentős hozzáadott értéket képviselnek-e a Bizottságnak már rendelkezésére álló bizonyítékokhoz képest.

131 A megtámadott ítélet 357–363. pontjában a Törvényszék elvégezte a bizonyítékok részletes és megindokolt elemzését, amelyet a Bíróság a fellebbezés keretében nem vizsgálhat felül. Ezen értékelés tekintetében a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot akkor, amikor elutasította a Versalis és az Eni különböző érveit.

132 Ennélfogva a Versalis és az Eni által felhozott hetedik fellebbezési jogalapot el kell utasítani.

A C-123/93. P. sz. ügyben felhozott, nyolcadik fellebbezési jogalapról

A felek érvei

133 A Versalis és az Eni a nyolcadik fellebbezési jogalapjában azt állítja, hogy a Törvényszék nem gyakorolta korlátlan felülvizsgálati jogkörét a bírság végleges összegével kapcsolatban, amely igazságtalan, nem megfelelő és aránytalan. Véleményük szerint a Törvényszék az érveiket nem vizsgálta meg alaposan, és csupán a vitatott határozat jogszerűségét vizsgálta meg.

134 A Bizottság szerint a Törvényszék a Versalis és az Eni érveit alaposan megvizsgálta. Ez utóbbiak a Bíróságot a bírság összegének újbóli vizsgálatára kívánják ösztönözni.

A Bíróság álláspontja

135 Meg kell állapítani, hogy az említett jogalap az ítélet egészét érinti, és nem határozza meg a megtámadott ítélet vitatott pontjait. Ennek alapján túlságosan pontatlan és homályos ahhoz, hogy válaszolni lehessen rá.

136 Egyébiránt a Bíróságnak, amennyiben fellebbezés keretén belül jogi kérdésekről határoz, nem feladata, hogy méltányossági okokból a sajátjával helyettesítse a Törvényszék értékelését, mivel az utóbbi az uniós jog megsértése miatt a vállalkozásokra kiszabott bírságok összegéről korlátlan felülvizsgálati jogkörében dönt (lásd különösen: E.ON Energie kontra Bizottság ítélet, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 125. pont).

137 E tényezőkből az következik, hogy a Versalis és az Eni által felhozott nyolcadik fellebbezési jogalapot mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

138 Mivel a Bíróság mind a C-93/13. P. sz. ügyben, mind pedig a C-123/13. P. sz. ügyben felhozott valamennyi jogalapot elutasítja, mindkét fellebbezést el kell utasítani.

A költségekről

- ¹³⁹ Az eljárási szabályzat 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről. E szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése alapján, amelyet az említett szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.
- ¹⁴⁰ A C-93/13. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezést illetően a Bizottságot, mivel az általa felhozott jogalapok elutasításra kerültek, a Versalis és az Eni kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.
- ¹⁴¹ A C-123/13. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezést illetően a Versalist és az Enit, mivel az általuk felhozott jogalapok elutasításra kerültek, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Bíróság a C-93/13. P. és a C-123/13. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezéseket elutasítja.**
- 2) **A Bíróság a C-93/13. P. sz. ügyben az Európai Bizottságot kötelezi a fellebbezés költségeinek viselésére.**
- 3) **A Bíróság a C-123/13. P. sz. ügyben a Versalis SpA-t és az Eni SpA-t kötelezi a fellebbezés költségeinek viselésére.**

Aláírások